

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ДУ “ІНСТИТУТ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ”
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ АКАДЕМІЇ ПРИКЛАДНИХ
НАУК ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ (м. СКЕРНЕВИЦЕ, ПОЛЬЩА)
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ВАРНА, БОЛГАРІЯ)

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ
ГОСПОДАРЮВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН,
ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ
ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22-23 вересня 2023 року

м. Одеса - 2023

УДК: 334.012.42:338

Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 22-23 вересня 2023 р.). – Одеса, 2023. 610 с.

У збірнику представлено матеріали учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи», яка відбулася в Одеському національному економічному університеті 22-23 вересня 2023 року.

Розглядаються питання економіки, фінансів, інвестицій та інвестиційної діяльності, інновацій та інноваційної діяльності, публічного управління, підприємництва, конкурентоспроможності підприємств, інтеграційних процесів, національної безпеки.

Матеріали публікуються в авторській редакції з незначною загальною правкою, відповідальність за зміст та достовірність досліджень несуть автори.

Хоменко Л. М.

*аспірантка, асистент кафедри маркетингу,
ННІ БІЕМ Сумського державного університету*

Любчак В. В.

*к.мед.н, асистент кафедри громадського здоров'я,
НН МІ Сумського державного університету,
м. Суми*

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ СЛУЖБОЮ КРОВІ ПОВОЄННОГО ЧАСУ

В перший день повномасштабного вторгнення Президент України закликав ставати донорами крові. Українці настільки активізувалися, що створився надлишок крові. Однак через декілька місяців запаси крові та компонентів повернулися на довоєнний рівень – втричі менше, ніж рекомендує ВООЗ (33 донорії на 1000 населення) [1].

Однією із країн, яка існує в умовах воєнного стану багато років, є Ізраїль. При цьому служба крові є однією з потужніших у світі, де потреба в крові та її компонентах забезпечується в повній мірі. Тому виникає необхідність в аналізі складових управління службою крові Ізраїлю, щоб перейняти цей досвід України.

Метою роботи є виділити складові управління, що забезпечують високий рівень роботи служби крові країни в умовах повоєнного часу.

Щорічно Служба крові Ізраїлю збирає понад 280 000 одиниць крові від добровільних донорів. 90% від цієї кількості забезпечують так звані «бладмобілі» – пересувні пункти забору донорської крові. Їхня наявність дозволяє проводити забір крові у школах, на підприємствах, у торговельних центрах чи військових таборах. Такі мобільні пункти дозволяють утримувати фокус уваги на важливості донорства і загалом роблять сферу більш доступною для громадян [2].

В Ізраїлі діє програма MDA-Blood-Insurance (*страхування крові*), за умовами якої донори отримують своєрідний кредит крові. У разі, якщо протягом 12 місяців після кроводачі людині або її близьким родичам знадобиться донорська кров, вона гарантовано отримає її без черги [2; 3, с. 115]. Члени сім'ї донора також можуть скористатися такою можливістю [3; 4]. Ця програма розповсюджується лише на добровільних донорів, що є своєрідним стимулом здавати кров безоплатно.

В Ізраїлі діє *Асоціація добровільних донорів крові* – громадська організація, заснована ще 1936 році. Наразі вона об'єднує понад 8000 донорів, зареєстрованих у системі MDA Blood Services та готових здати кров у будь-який момент, коли їм повідомлять про таку необхідність [2; 3]. Членами асоціації є також близько 1000 регулярних донорів, котрі раз на місяць здають окремі компоненти крові для з складними захворюваннями [2; 3]. Члени асоціації також спіяють для розширенню бази донорів та просвіті населення.

З 1990 року Асоціація добровільних донорів розпочала *проект з навчання донорства молоді*, в рамках якого проводиться здача крові серед учнів 12-х класів середніх шкіл. У рамках цієї діяльності час також приділяється увага інформуванню та підвищенню обізнаності молоді про ситуації та поведінку, які можуть загрожувати донорам крові. Це робиться, щоб підвищити безпеку крові.

Оскільки тероризм продовжує забирати життя невинних ізраїльтян, у 2022 році вперше в світі було відкрито *підземний, захищений національний центр служби крові* імені Маркуса в Рамлі, Ізраїль. Він призначений для захисту стратегічних запасів крові Ізраїлю від ракетних, хімічних і біологічних атак, а також від землетрусів. Три з шести поверхів будівлі побудовані під землею на більш безпечних рівнях [2; 3; 5].

У минулому, під час ракетних атак, MDA доводилося припиняти обробку крові та переміщати запаси крові країни в бомбосховище, перериваючи виробництво крові в момент, коли це могло бути найбільш потрібним. Нині центр служби крові Маркуса може працювати, не зупиняючи виробничий процес [5].

Отже, складовими успішності управління службою крові Ізраїлю є:

- 1) переважання виїзних зборів крові;
- 2) програма страхування крові;
- 3) потужна робота Асоціація добровільних донорів;
- 4) підготовка молоді до майбутнього донорства;
- 5) підземний центр крові.

Досвід, набутий службою крові Ізраїлю, підтвердив себе у війнах і масштабних подіях, що відбуваються в країні та її околицях. Ефективність служб крові призвела до того, що Ізраїль повністю забезпечує потребу в донорах та переливанні крові. Більше того, Ізраїль надає допомогу та відправляє до зарубіжних країн і районів лиха велику кількість крові та продуктів у рамках гуманітарної діяльності MDA [4].

Таким чином, досвід Ізраїлю свідчить про ефективність безоплатного добровільного донорства крові для забезпечення населення країни безпечною кров'ю в достатній кількості та високої якості.

Список використаних джерел

1. Кудряшова В. Чому саме зараз варто стати регулярним донором. Розповідаємо з «ДонорUA» й «Агентами крові». *The village*. 21.07.2022. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/questions/328391-yaka-potreba-u-krovi-v-ukrayini>.
2. Офіційний сайт AFMDA. *afmda.org*. URL: <https://afmda.org/blood-center/> (дата звернення: 09.06.2023).
3. Летуновська Н. Є., Хоменко Л. М. Стратегії розвитку національної служби крові в системі медико-соціального забезпечення населення : монографія / Н. Є. Летуновська, Л. М. Хоменко. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 163 с.
4. Офіційний сайт Асоціації добровільних донорів крові Ізраїля. *Association of Volunteer Blood Donors*. URL: <https://www.dam.org.il/en/about/>.
5. AFMDA. World's first underground anti-missile blood center dedicated in Israel. *Afmda.org*. URL: <https://afmda.org/news/marcus-blood-center-dedicated/>